

GAZETA ŚWIERADOWSKA

MIESIĘCZNIK SPOŁECZNO-KULTURALNY TOWARZYSTWA
PRZYJACIÓŁ ŚWIERADOWA

Nr 11 (13)

Grudzień 1994

cena: 4 500 zł

Moja pierwsza Wigilia w Wieńcu Zdroju (wcześniejsza nazwa Świeradowa)

O pierwszej Wigilii w Wieńcu Zdroju (pierwsza powojenna nazwa Świeradowa) opowiada Krystyna Semkowicz.

Na tak zwany "dziki zachód" przyjechałam 13 marca 1946 roku. Dostałam mieszkanie w dość ponurym miejscu naprzeciw kortu tenisowego. cały dom był do mojej dyspozycji nie cieszyło mnie to jednak bowiem byłam w nim sama. Do pracy zahaczyłam się w dopiero co organizowanym przedsiębiorstwie uzdrowiskowym, byłam jednym z pierwszych pracowników.

Wspominam o tym dlatego, że mając mieszkanie i pracę mogłam dotrwać do opisywanej przeze mnie wigilii a nie było łatwo w obcym miejscu wśród nieznanych mi ludzi. W tym czasie wszyscy byliśmy w podobnej sytuacji dlatego też ważne było żeby się z kimś zaprzyjaźnić, żeby nie być

DOKOŃCZENIE NA STR. 4

W NUMERZE:

- * Telefonicznych rozmów ciąg dalszy
- * Dlaczego likwidacja!
- * Ratownicy Karkonoskiej Grupy GOPR w Świeradowie
- * Porady Muratora
- * Wigilia na Kresach
- * Turystyka
- * Telemach Pilitsidis gościnnie w Świeradowie

WIADOMOŚCI SAMORZĄDOWE

Z OSTATNIEJ SESJI

***

Rada Miejska na Sesji która odbyła się w piątek 2 grudnia podjęła decyzję o likwidacji Miejskiego Ośrodka Kultury Sportu i Rekreacji oraz Żłobka Miejskiego.

***

Radni świeradowskiej Rady upoważnili Zarząd Miasta do podjęcia starań o uzyskanie dotacji z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska na budowę oczyszczalni ścieków w Czerniawie w wysokości 40 mld. zł oraz 4 mld na modernizację działających już kotłowni.

***

Rada Miejska przyjęła rezygnację pana Ryszarda Glinkowskiego z członkostwa w Zarządzie Miasta i dokonała wyboru nowego. Nowym członkiem Zarządu została pani Anna Mazurek.

Kolejna Sesja Rady Miejskiej ma odbyć się jeszcze w tym roku a dotyczyć będzie przede wszystkim uchwalenia nowych podatków i opłat lokalnych.

Telefonicznych rozmów ciąg dalszy.

Przewodniczący Rady Miejskiej, pełniący jednocześnie funkcję Prezesa Społecznego Komitetu Telefonizacji – Janusz Nuckowski oraz Burmistrz Miasta – Piotr Puzyński i jego zastępca – Zdzisław Pulikowski złożyli w ostatnich dniach wizytę w Dyrekcji Okręgu TP sa we Wrocławiu. Dane im było, po wielu zabiegach, rozmawiać z zastępcą dyrektora Okręgu d/s Inwestycji, Krzysztofem Fronzem. Rozmowy dotyczyły dalszych działań związanych z telefonizacją Świeradowa. Przedstawiciele świeradowskiego Komitetu uskarżali się na opieszale działania TP sa Zakładu w Jeleniej Górze i nie wywiązywanie się ze zobowiązań zawartych we wcześniej podpisanym porozumieniu. Zaproponowali spółce uruchomienie kwoty 1.25 mld zł na zakup światłowodu oraz wprowadzenie go do istniejącej już kanalizacji. Przypominamy, że środki finansowe na ten cel Komitet otrzymał z Fundacji Współpracy Polsko-Niemieckiej jako dotację. W trakcie rozmów uzgodniono, że pilnie należy zorganizować spotkanie zainteresowanych stron w celu renegotjowania zawartego wcześniej porozumienia. Jak wyjaśnia Z. Pulikowski chodzi tu o urealnienie zakresów wzajemnych zobowiązań oraz terminów. Co z tego wyniknie pokaże najbliższy czas. Oby nie był to zabawy w głuchy telefon ciąg dalszy.

IW.

POGODNYCH ŚWIAT

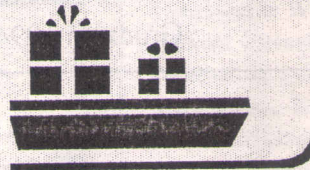
I POMYŚLNOŚCI W NOWYM ROKU

MIESZKAŃCOM NASZEGO MIASTA I JEGO GOŚCIOM

ŻYCZY

RADA MIEJSKA

I BURMISTRZ

OCHRONA ŚRODOWISKA

W Świeradowie - Czerniawie odnotowano mniejsze niż w Jeleniej Górze zanieczyszczenie powietrza pyłem i

tlenkami azotu - nie stwierdzono przekroczeń. Dwukrotnie stwierdzono przekroczenie dobowej normy poziomu stężenia SO_2 .

DLACZEGO LIKWIDACJA

Na ostatniej Sesji, świeradowscy radni podjęli kilka ważnych dla naszego miasta uchwał. Zadecydowano m.in. o likwidacji Miejskiego Ośrodka Kultury Sportu i Rekreacji oraz o likwidacji Miejskiego Żłobka. Motywacją dla podjęcia obu tych decyzji były, zdaniem radnych, zbyt duże koszty utrzymania tych instytucji i ograniczona zdolność zaspokajania przez nie społecznych oczekiwań i potrzeb. Zainteresowanie rodziców powierzaniem swoich pociech opiece żłobka malało z każdym rokiem aż doszło do sytuacji kiedy na jednego pracownika, zatrudnionego w żłobku, przypadało jedno dziecko. przyznać trzeba, że były to dość komfortowe warunki dla jednych jak i dla drugich. Wszystko byłoby do przyjęcia gdyby ten komfort nie kosztował budżetu gminy kilkaset milionów złotych każdego roku. Podczas dyskusji wazono różne aspekty likwidacji żłobka, tak społeczne jak i ekonomiczne. Dyskusję zakończono wnioskiem o jego likwidację a uchwałę podjęto prawie jednomyślnie przy jednym głosie wstrzymującym się. Więcej emocji dostarczyła sprawa likwidacji Miejskiego Ośrodka Kultury Sportu i Rekreacji.

Przeciwnikami podjęcia takiej decyzji było dwóch radnych (R. Glinkowski i M. Schroeder) a trzech wstrzymało się od głosu. Obecna na sali obrad dyrektor MOKSiR – A. Medyńska usiłowała przekonać radnych o niesłuszności podejmowania takiej decyzji jednak nie znalazła posłuchu a w wielu wystąpieniach jej działalność, działalność ośrodka oraz efekty jego pracy i stosunki tam panujące poddane zostały totalnej krytyce. Przypomnieć należy, że kilka tygodni temu Zarząd Miasta ogłosił przetarg ofertowy na prowadzenie działalności kulturalnej w mieście. Do Zarządu wpłynęły dwie oferty. Miejskiego Ośrodka Kultury Sportu i Rekreacji i oferta pana R. D. Dembińskiego. Po zaopiniowaniu ich przez Komisję Oświaty i Kultury, Zarząd zdecydował, że atrakcyjniejszą ofertą pod względem merytorycznym i ekonomicznym jest oferta złożona przez pana Dembińskiego. Oferta ta przewiduje prowadzenie działalności kulturalnej w kinie "Wieniec", uruchomienie sceny, różnorodne zajęcia dla dzieci, młodzieży i dorosłych. Czas pokaże czy rozwiązanie to było słuszne i czy przyniesie oczekiwane rezultaty.

R-porter

Sytuacja Społeczno-Gospodarcza miasta

Wrzesień			Październik		
Ludność zaw. czynna	Bezrobotni	Stopa bezrobocia w %	Ludność zaw. czynna	Bezrobotni	Stopa bezrobocia w %
2250	452	20,1	2238	454	20,3

Ratownicy w Świeradowie

W sobotę 3 grudnia Świeradów gościł ratowników Karkonoskiej Grupy GOPR. Powodem tych odwiedzin były zorganizowane właśnie w Świeradowie obchody dorocznego święta ratowników górskich. Tradycyjnie już uroczystości rozpoczęto Mszą Świętą którą w intencji ratowników odprawił Proboszcz Świeradowskiej Parafii ks. Władysław Dziągiew. Uroczyste spotkanie goprowców odbywające się w sali Domu Zdrojowego rozpoczęło uroczystym minutą ciszy pamięć Waldemara Siemaszki prawdziwie człowieka gór, który w tym roku na zawsze opuścił szeregi karkonoskich ratowników. Obchody ratowniczego święta zaszczytli swoją obecnością znakomici goście. Po raz pierwszy ratowników odwiedził wojewoda Jeleniogórski, Jerzy Nalichowski który z szacunkiem wyrażał się o trudnej ratowniczej służbie i zadeklarował większą niż do tej pory pomoc, przede wszystkim finansową. Dla ratowników jest

to ważna deklaracja bowiem GOPR przeżywa bardzo trudne chwile. Brakuje pieniędzy prawie na wszystko, na sprzęt, na pensje dla ratowników zawodowych, na utrzymanie środków transportu. Ten merkantylny wątek pojawiał się w wielu wystąpieniach a Naczelnik Karkonoskiej Grupy GOPR -Jerzy Pokój wyraził nadzieję, że do decydujących o rozdziale budżetowych środków dotrze świadomość konieczności zapewnienia bezpieczeństwa w górach ludziom tam przebywającym. Serdecznie został przyjęty przez ratowników Konsul Generalny RFN we Wrocławiu Bruno Weber którego szacunek do służby górskiej i życzliwość dla karkonoskich ratowników jest powszechnie znana. On to bowiem dopomógł w sprowadzeniu kilku samochodów terenowych które do dzisiaj służą karkonoskim ratownikom. Serdecznie również witano burmistrzów i wójtów górskich i podgórskich

miejsowości którzy od kilku lat, w miarę możliwości, wspierają finansowo GOPR. Burmistrz Świeradowa, Piotr Puzyński korzystając ze sposobności pokazał Konsulowi i gościom panoramę Świeradowa z wieży Domu Zdrojowego. Konsul wyraził żal i zdziwienie, że do tej pory nie miał okazji odwiedzić tak urokliwej miejscowości, obiecał jednocześnie, że od tej chwili będzie stałym jej gościem. Wśród gości zaproszonych byli również dyrektor departamentu Skarbu Państwa w Ministerstwie Finansów, Janusz Wojnowicz oraz Naczelnik Horskiej Służby Jizi Dunka. Najważniejszym akcentem każdego ratowniczego święta jest przyjęcie, przez Naczelnika ślubowania od nowych ratowników, w tym roku było ich dwóch. Nieoficjalna część uroczystości odbywała się w restauracji "Fortuna". Ratownicy i goście wyjeżdżali zadowoleni ze Świeradowa.

Spokojnych dyżurów.

Z. Szereniuk

Porady Muratora.

Od niniejszego numeru Gazety Świeradowskiej rozpoczynamy redagowanie rubryki budowlanej. Znajdziesz w niej czytelniku informacje o materiałach budowlanych, o systemach grzewczych, o materiałach izolacyjnych i ich stosowaniu możesz również zasięgnąć porady prawnej. Na wszystkie pytania odpowiadać będą fachowcy stale współpracujący z wydawnictwem Murator. Zapraszamy do współredagowania tej rubryki. Kartki pocztowe z opisaniem problemu należy adresować:

Gazeta Świeradowska
59-850 Świeradów Zdrój
ul: Sienkiewicza 10

LICZYMY NA OWOCNĄ
WSPÓŁPRACĘ.

Jak uratować komin?

Zamierzamy wymienić w naszym domu kocioł centralnego ogrzewania- z tradycyjnego opalanego węglem na nowoczesny i bardziej ekonomiczny kocioł gazowy. Podobno wymiana kotła i zmiana rodzaju paliwa mogą spowodować uszkodzenie istniejącego komina ceglanego. Jak temu zaradzić?

A.S.

Podstawowe przyczyny niedostosowania kominów tradycyjnych do kotłów nowego typu to:

*zbyt niska temperatura spalin - około

160 °C (temp. punktu rosy kwasu siarkowego -140-160 °C).

- * praca przy małym obciążeniu
- * zmienne warunki pracy
- * przewymiarowanie przekroju komina - mniejsza ilość spalin,
- * brak zabezpieczenia dołu komina przed skroplinami. Nieodpowiednie warunki pracy komina powodują w krótkim czasie jego charakterystyczne zniszczenia:

* odpada tynk, powstają pęknięcia na kominie pod dachem lub na ścianie, przy której stoi komin,

* kolor komina na strychu lub poddaszu zmienia się na jasnożółty,

* tworzą się plamy na ścianach przylegających do komina,

* w górnej wewnętrznej części komina zbiera się wilgoć (powinien to ocenić kominiarz).

Skutecznym sposobem na uniknięcie kłopotów z kominem jest wprowadzenie do niego nowego komina ze szlachetnej stali kwasoodpornej, na który producenci dają nawet 10 lat gwarancji. Najlepiej zrobić to z góry przy wymianie pieca, zanim pojawią się pierwsze uszkodzenia.

Systemów kominowych nie sprzedaje się "na wynos" - usługa zazwyczaj obejmuje również fachowy montaż całości. W ciągu kilku godzin nowy komin może być złożony, wprowadzony od góry do starego i gotowy do pracy. Dla lepszej izolacji cieplnej wszystkie dostępne

miejsca pomiędzy kominem stalowym a otworem komina murowanego zostają ocieplone niepalną wełną mineralną.

Koszt zainstalowania takiego komina nie jest niski (cena 1m stalowego wsadu kominowego z montażem wynosi około 1 mln zł), jednak wyburzenie starego komina i budowa nowego to z pewnością mniej efektywna i droższa inwestycja. Przestrzegamy jednocześnie przed stosowaniem chałupniczych półśrodków - to po prostu się nie opłaca. Wszelkie wstawki z rur azbestowo-cementowych, aluminiowych lub fragmentów rur stalowych montowanych u wylotu komina są rozwiązaniami doraźnymi i nie likwidują problemu.

murator
WYDAWNICTWO

Moja pierwsza Wigilia w Wieńcu Zdroju

DOKOŃCZENIE ZE STR. 1

osamotnionym. Wigilia to szczególnie moment kiedy samotność doskwiera najbardziej, miałam to szczęście, że wcześniej zaprzyjaźniłam się z rodziną Semkowiczów i to właśnie oni zaprosili mnie na kolację wigilijną.

Z Wisią, żoną Mietka przeprowadziłyśmy naradę podczas której uzgodniłyśmy jak zorganizować kolację wigilijną. Potrzebne wiktuały miałyśmy w zasięgu ręki, brakowało nam tylko pszenicy na kutię, co się jednak nie robi żeby zaimponować komuś na kim nam bardzo zależy a muszę powiedzieć, że w wigilijnej brali udział również dwaj kawalerowie, Józek i Rudek.

Miałyśmy w Mroczkowicach znajomego gospodarza, niejakiego Karola Strońskiego do którego poszłyśmy piechotą nie zważając na śnieg i mróz, a zima była sroga tego roku. Pszenicę dostałyśmy, jednak przed jej użyciem trzeba było ją odpowiednio spreparować tj. zbić wałkiem w woreczku. Pamiętam, że kilka woreczków poszarpalo się ale pszenica była i kutia też. Udało nam się

wszystko przygotować do wigierzy jak należy, było nawet sianko od Babci Śliwkowej przykryte białym obrusem, opłatek na stole, świeca też i choinka pięknie ubrana. Po pierwszej gwiazdce modlimy się, łamiemy opłatkiem i składamy sobie życzenia a potem podajemy potrawy w kolejności, co jest ważne: śledzik, barszcz z uszkami, pierogi z kapustą i grzybami, karp smażony i w galarecie, kutia i kompot z suszonych jabłek, śliwek i gruszek.

Byliśmy młodzi, z poczuciem humoru, chłopcy dworowali sobie z nas, że nie potrafimy gotować a już na pewno nie potrafimy przygotować kolacji wigilijnej. Musiałyśmy ich bardzo pilnować aby nie wykręcili nam jakiegoś psikusa, żeby mieć później powód naśmiewania się z nas. Jak jedna z nas szykowała kolejną potrawę to druga musiała pilnować aby nie było niespodzianek.

Wszystko było bardzo smaczne, jedli aż im się uszy trzęsły aż doszliśmy do ostatniej potrawy tj. kutii. Okazało się, że Rudek, bo on był największym zgrywusem,

włożył do kutii kilka ząbków czosnku, chłopcy zaczęli się krzywić no i był powód do naśmiewania się z nas jakież to my gospodynie skoro do takiego deseru dodajemy czosnek, ale był to tylko pretekst do dobrej zabawy. W międzyczasie śpiewaliśmy kolędy a o północy, oczywiście pasterka.

Taka była moja pierwsza wigilia w Świeradowie. Piątka pełnych życia i humoru młodych ludzi cieszyła się z tego, że przeżyła wojnę, byliśmy naprawdę szczęśliwi. W sześć miesięcy później zostałam żoną Józefa a do dzisiaj, przez prawie pięćdziesiąt lat, nie zmieniałam potraw wigilijnych ani też kolejności ich podawania.

K. Semkowicz

Przepis na kutię

1 szklanka pszenicy - gotować do miękkości; 1 szklanka maku sparzonego - ucierać z cukrem do białości; makutrze; 3/4 szklanki miodu roztopionego; bakalie różne: orzechy siekane, rodzynki, figi, daktyle, im więcej tym lepiej. Wszystko razem zmieszać, wstawić do chłodnego miejsca i gotowe.

Smaczno, Wesółych Świąt.

Wigilia na Kresach

W moim rodzinnym domu gorączka przedświątecznych przygotowań trwała już od kilku tygodni. Atmosfera udzielała się także dzieciom, które bacznie obserwowały wszystkie poczynania dorosłych. Z wielką inwencją prac twórczych przygotowywano gwiazdkowe upominki, które każdy dyskretnie podkładał pod choinkę przed wigierzą wigilijną. Były to rzeczy wykonane własnoręcznie i tak np.: dla pań - haftowany obrus czy komplet stołowych serwetek, dla pana ciepły sweter z owczej wełny wykonany własnoręcznie, dla dzieci ciepłe kolorowe rękawiczki z szalikiem i czapeczką, papcie domowe wykonane szydełkiem z resztek wełny (im bardziej kolorowe, tym większa radość dzieci) itp.

Miłym upominkiem były książki, bowiem w moim rodzinnym domu od lat była książka najwierniejszym przyjacielem. Nawet w okresie okrutnych zmagani wojennych nie zapominano o drobiazgach pod choinkę, choć były one wówczas znacznie skromniejsze. Obdarowywano nimi każdego, nikt nie mógł być pominięty.

W przeddzień Wigilii zdobiono jodłowe drzewko, które iskrzyło się blaskiem kolorowych parafinowanych

świeczek, złoćło orzechami i innymi ręcznie wykonanymi ozdobami. Ileż radości sprawiała ona najmłodszym! Od rana w dzień wigilijny w kuchni trwała krzątania przy przygotowaniu tradycyjnych dla Wileńszczyzny wigilijnych potraw jak: barszcz grzybowy ze smażonymi na oliwie uszkami z farszem grzybowym, łamańce z makiem, strudel z farszem grzybowym, karp - smażony, w galarecie, faszzerowany; kisiel żurawinowy, kompot z suszu i inne. Menu wigilijne składało się z 9 potraw - wszystkie oczywiście bez dodatku jaj, masła, mleka, a jedynym tłuszczem był olej. Tradycję tę zachowuję do dziś.

Pod śnieżnobiałą obrus podkładano oczywiście siano na znak Narodzenia Pana Jezusa w stajence. Tradycyjnie już, jak we wszystkich regionach jedno dodatkowe wolne nakrycie dla "zamorskiego" gościa.

Z wielką niecierpliwością dzieci oczekiwały pojawienia się na niebie pierwszej gwiazdki. Wytężały wzrok, bo każde pragnęło ją ujrzeć pierwsze, bowiem był to znak, że pora już zasiąść do wigilijnej wigierzy dzielić się opłatkiem składali sobie życzenia.

Najbardziej, mimo mojego podeszłego wieku, wspominam Wigilię z okresu wojny, kiedy ciągle z roku na rok ubywało członków mojej rodziny. Te wojenne wigierze wigilijne były ciężko oplakiwane

przez nas żywych. Życiowe credo "Gdy los zamyka jedne drzwi, wiara otwiera drugie" pozwoliło wierzyć, że przetrwamy. I tak też się stało. Za opatrnością Bożą przeżyłam wojnę z mężem i dziećmi i tuż po niej los rzucił nas z umiłowanej Wileńszczyzny na Ziemię Zachodnią. Po dziś dzień, w ten szczególny wieczór wracam myślami do okresu sprzed ponad 50 lat. Wiele przeżyć zbyt mocno zapuściło korzenie w moją pamięć i chyba nigdy nie wymaże ich druzgocący wszystko czas.

Zawsze przy Wigierzy Wigilijnej śpiewamy kolędy, które rozbrzmiewały nawet w czasie jazdy saniami na Pasterkę, co było już niemalże rytuałem.

Tradycje wigilijnych potraw przekazałam swojej córce i po dziś dzień na naszym wigilijnym stole znajdują się regionalne wileńskie potrawy.

I w tym roku, już jako bardzo sędziwa osoba zasiądem do Wigilii z ogromnym marzeniem by nasze polskie jutro było wolne od błędów, czego życzę wszystkim naszym rodakom.

c.d.

A oto kilka tradycyjnych wileńskich wigilijnych potraw.

Barszcz grzybowy z uszkami

Farsz:

Suszone kapelusze grzybów (najlepiej borowiki) ugotować w odpowiedniej ilości wody wraz z jarzynami (w zależności od ilości osób). Grzyby odcedzić, ostudzić, posiekać tasakiem. Zrumienić 2-3 cebule pokrajane w kostkę (rumienić na oliwie). Dodać do posiekanych grzybów. Doprawić farsz solą i pieprzem.

Ciasto na uszka:

Makę zalać wrzącą wodą i przygotować ciasto jak na pierogi (bez dodatku jaj). Ciasto cienko rozwałkować, pokroić w kwadraty, na każdy włożyć łyżeczkę farszu i zlepiać uszka. Układać na posypanej mąką stolnicy, przykryć ściereczką, by ciasto nie zasychało. Uszka smażyć na oliwie (przewracając je dwoma widelcami) na niezbyt dużym płomieniu i układać do przykrytego naczynia, by były ciepłe.

Barszcz

Do wywaru grzybowego z jarzynami włożyć zarumienioną na oleju pokrojoną cebulę. Doprawić do smaku przyprawami. Barszcz podawać w filiżankach, uszka na deserowych talerzykach.

Strudel z farszem grzybowym

Przygotować ciasto jak na pierogi (bez jaj). Rozwałkować jak na makaron. Przygotować farsz jak na uszka, rozłożyć go równomiernie na rozwałkowane ciasto i zawinąć jak na roladę. Zwiniętą ciasno roladę owinać lnianą ściereczką i gotować od 1 - 1,5 godz. (w zależności od grubości rolady) w osolonej wodzie. Podawać na półmisku z pokrojoną w porcje roladę polaną cebulą usmażoną na oleju.

Łamańce z makiem (deser)

Przygotować ciasto jak na makaron (bez jaj). Cienko rozwałkować i upiec placki na posypanej mąką blaszce w gorącym piekarniku na rumiany kolor (robimy to w przeddzień wigilii). Mak sparzyć, przepuścić przez maszynkę i

ucierać w makutrze aż do pojawienia się makowego mleka. Utarty mak osłodzić, dodać trochę przegotowanej wody, włożyć bakalie (rodzynki, łuskane słodkie migdały, sparzone orzechy) i miód. Upieczone łamańce połamać na niewielkie kawałki i włożyć do przygotowanego maku pół godziny przed kolacją, by trochę zmiękły. Podawać jako wigilijny deser.

Wspominała
i przepisami opatrzyła
imac

HISTORIA

ŚWIERADOWA ZDROJU

1913 - W miejscu "szkoły kantoralnej" przy kościele ewangelickim i "szkoły średniej" (w pobliżu Kwisy i Steinbach) utworzono 6-klasową szkołę główną. Jednoklasowa szkoła w Oberdorf (Wieś Górna) i katolicka szkoła obok Ludwigaabad pracowały do 1938 r. Kolonia Groß Izer też miała swoją szkołę. W 1938 oddano tam do użytku nowy budynek szkoły.

1913 - w efekcie 13-letniego rozwoju miejscowości mogła się nazywać "Bad Flinsberg" (Zdrój). Z ilością 15000 odwiedzających osiągnięto szczytowy punkt. Z powodu I wojny światowej liczba odwiedzających miasto spadła o połowę.

1923 - z powodu inflacji znów został zahamowany rozwój miasta. Właściciele pensjonatów popadli w niebezpieczne zadłużenie.

1924 - Związek Gór Sudeckich, który powstał w celu popularyzowania w Górach Sudeckich i Izerskich wędrówek pieszych, który od 1880 r. ma swoje przedstawicielstwo w Flinsberg, buduje schronisko Heufuderbaude.

1929 - liczba odwiedzających wzrasta do 18000, spada jednak wkrótce znów w wyniku kryzysu gospodarczego.

1931 - otwarto kąpielisko pod nazwą

"Strandbad". Inicjatorem był zasłużony dla miasta Burmistrz Paul Schmidt. Jemu także zawdzięcza ulica Zdrojowa swą nową szatę.

1932 - podczas wierceń przy Źródle dolnym, w którym obniżyła się zawartość kwasów węglowych, odkryto nowe, silniejsze źródło. Obydwa połączono pod wspólną nazwą "Sophienquelle" (Źródło Zofii). Domek przy źródle został odnowiony, dobudowano halę spacerową.

1933 - Paul Schmidt, który z politycznych przyczyn przestaje być Burmistrzem, który jednak od 1937 zostaje dyrektorem uzdrowiska, odnosi sukces w poszukiwaniu źródeł radioaktywnych, wspólnie z prof. Bergiem i specjalistą od budowy studni H. Meißnerem. 09. 09. udostępniono do użytku dwa radioaktywne źródła.

1934 - zostaje otwarte uzdrowisko radoczynne (Radiumbad), trzy lata później rozbudowane.

1938 - została wybudowana droga do Szklarskiej Poręby prowadząca przy schronisku Ludwika (Ludwigsbaude) jako część drogi Sudeckiej. Nowa droga została przeprowadzona przez Górną Wieś (Oberdorf) do Brunnenstraße (dzisiaj Pilsudskiego). We wrześniu powódź po trzy dniowych opadach deszczu zrywa będący jeszcze w budowie most przy gospodzie "Grüne Koppe". Przez to trzy

dalsze mosty w kierunku Dolnego Źródła zostają także zniszczone. Powódzie w dolinie były zjawiskiem częstym. Najgroźniejsze miały miejsce w 1591, 1648, 1702, 1703, 1804, 1854, 1888, 1897. 1939 - odnotowano największą liczbę odwiedzających miasto (25000 przy 2800 stałych mieszkańców).

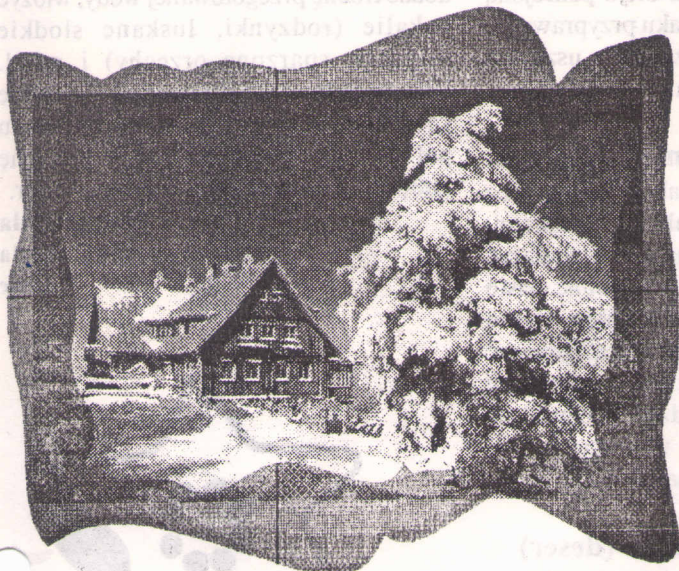
1941 z powodu wojny zaczęto Dom Zdrojowy i inne kwatery zamieniać na lazarety. Uzdrowisko podupadało z każdym dniem. Bad Flinsberg nie został wprawdzie objęty działaniami wojennymi, ale w konsekwencji wojny przestał istnieć pod tą nazwą. Źródła tryskają jednak dalej i chcą pomagać ludziom szukającym poprawy swego zdrowia. Mieszkańcy dawnego Bad Flinsberg mają pragnienie aby ta miejscowość tak bogato obdarowana przez naturę, rozwinęła się pod swoją nową nazwą Świeradów Zdrój w miejscowości uzdrowską, która będzie znana i lubiana daleko poza Dolny Śląsk ku zadowoleniu jej mieszkańców i wszystkich jej przyjaciół.

TURYSTYKA

ŚWIERADÓW ZDRÓJ

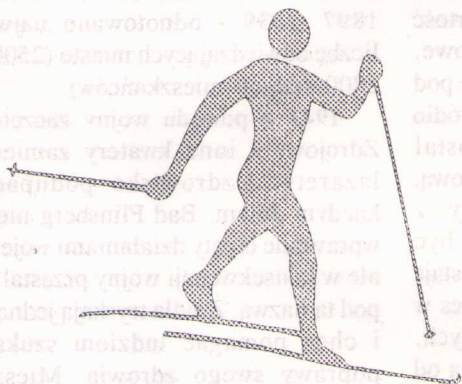
Biegającym na nartach proponujemy trasy Biegu Piastów od Polany Izerskiej przez Jarzębczą do Hali Izerskiej i Jakuszyce.

ZAPOMINALSKICH...

Wyposażymy w ekwipunek narciarski w wypożyczalni przy ul. Zdrojowej 5, gdzie pomoc otrzymają także mający kłopoty z niesfornym sprzętem.

A na wszelki wypadek ubezpieczmy się od następstw nieszczęśliwych wypadków.

W Świeradowie nad bezpieczeństwem turystów i narciarzy czuwają ratownicy Karkonoskiej Grupy GOPR

Kontakt w MAT tel.: 16-350
Dyżurka - ul. Dąbrowskiego

Dobry narciarz
To narciarz przezorny
Przezorny to ubezpieczony

Atrakcyjne ubezpieczenia poleca TUR „POLISA” S.A.

MIŁOŚNIKOM BIAŁEGO SZALEŃSTWA OFERUJE:

- Trzy wyciągi orczykowe o łącznej długości 2240 m.
- Trasy narciarskie różnej skali trudności, od tras i poletek narciarskich dla początkujących do tras dla zaawansowanych.

“MIMOZA” - Wyciąg o długości 460 m - oświetlony stok umożliwia jazdę nocną - przy niewielkich opadach śniegu i przy ujemnych temperaturach, sztucznie naśnieżamy.

“IZERY” - Wyciąg o długości 530 m łagodne nachylenie stoków przy wyciągu ułatwia jazdę początkującym.

“ŚWIERADOWIEC” - Najdłuższy ze świeradowskich wyciągów - 1250 m długości. Różnica wzniesień 350 m. Ze szczytu Świeradowca prowadzą trzy nartostrady.

- * “Przy Wyciągu” - dla zaawansowanych 1300 m
- * “Staroizerska” - dla średniozaawansowanych
- * “Marala” - łatwa

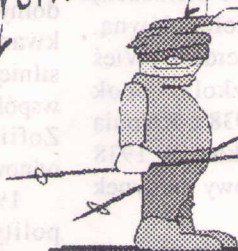

Przy wszystkich wyciągach punkty gastronomiczne gdzie zjesz i ogrzejesz się przy kominkowym ogniu

System wyciągów i tras zjazdowych stanowi logiczną całość.

Towarzystwo Przyjaciół Świeradowa

SZKOŁA NARCIARSKA

Poleca swoje usługi w zakresie:

- * Nauki jazdy na nartach
- * Przedszkola narciarskiego
- * Wycieczek narciarskich (Ski-Tour)
- * Ski-alpinizmu

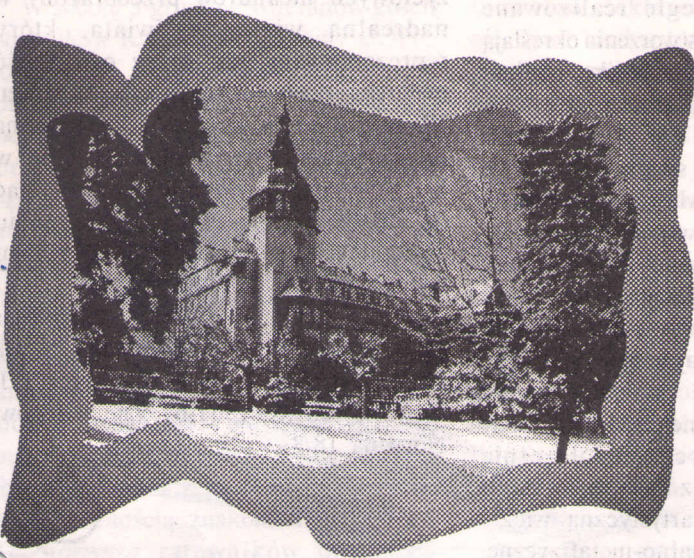
Informacje i zapisy:

MIEJSKA AGENCJA TURYSTYCZNA

ul. Sienkiewicza
tel. 3 50

TURYSTYKA

Różnorodność bazy noclegowej sprostą potrzebom i zasobności każdej kieszeni. Polecamy noclegi w luksusowych obiektach i w tańszych pensjonatach i prywatnych kwaterach.

Rewelacyjna wiadomość dla bywalców Świeradowa
- "CZARNY PIOTRUŚ" – komin zakładu borowinowego
- przestał dymić !!!

Świeradów to miejsce gdzie podratujesz zdrowko i poprawisz samopoczucie korzystając z zabiegów leczniczych.

Las, powietrze, lecznicze wody mineralne, wody radoczyste.

Całodobowa, doskonała opieka lekarska.

TANIEJ NIŻ MYŚLISZ, STAĆ CIĘ NA TO.

Nie musisz u nas mieszkać i tak możesz być naszym kuracjuszem

- * kąpiel radoczyzna
- * kąpiel borowinowa
- * inhalacje radonowe
- * akupunktura
- * płukanie przyzębia
- * masaż całkowity

JAK NIE NARTY TO...

basen kąpielowy, sala gimnastyczna czy siłownia, a może jazda konnym zaprzęgiem, spacer ulicami miasta, wycieczka w góry

A później...

miłe spędzony czas w ciepłej atmosferze świeradowskich kawiarenek, szczególnie polecamy kawiarenkę "Podkówka", gdzie znajduje się salon wystawienniczy Galerii MA'DO, w okresie zimowym gościimy wystawę malarstwa, Telemacha Pilitsidisa pt. "Pejzaż metafor".

Melomanów gorąco zachęcamy do słuchania koncertów kolędniczych i muzyki dawnej wykonywanej przez zespół "Rocal Fuza".

Galeria MA'DO

- było -

Czas pożegnać wystawę fotografii artystycznej Ewy Andrzejewskiej i Wojciecha Zawadzkiego pt. "Karkonosze" - Przybliżyła nam zwizualizowane oddechy gór, zawoalowane sekwencje przyrody i przylapane w ułamku czasu przemijanie skalnych i leśnych ostępów sudeckiej zaistniałości.

- jest -

*TELEMACH PILITSIDIS

Od 16 grudnia Salon Wystawienniczy "Podkówka" gości artystę malarza i poetę pochodzenia greckiego Telemacha Pilitsidisa. Twórczość tego artysty zrodzona na pograniczu dwóch kultur - śródziemnomorskiej i słowiańskiej - przepojona jest słońcem Peloponezu i zadumaną chromatyką mgieł Dolnego Śląska. Zderzenie to tworzy zaiste nieoczekiwane i intrygujące rezultaty estetyki wizualnej. Otóż nagle znajdujemy się pod wrażeniem jakby profilowanej barwnie rzeczywistości. Wędrujące wśród zachodzących słońc obrazy dzieją się na pograniczu rozszczepienia światła i swego odrealnego zaistnienia - Zdają się być umieszczone na przecięciu dwóch linii

czasowych. Równolegle realizowane sylwetki, przedmioty i stworzenia określają bezpośrednio jawną symbolikę istnień. Telemach zdaje się polemizować z rzeczywistością w sposób wielowymiarowy. W swoim malarskim wielogłosie umiejscawia różne akcenty i elementy symboli aby współgrając ze sobą współtworzyły zarazem polifonię zdarzeń. Z pośród tych wielopostaciowych dialogów przeciera jednak świat odautorskiego monologu, zahaczającego wszakże również o cienie polemiczne z laboratorium artystycznego: Myjaka, Dudy - Gracza czy innych współcześnie tworzących artystów, z którymi Pilitsidis zdaje się odczuwać artystyczną więź i związki egzystencjonalno-metafizyczne. Przede wszystkim stara się jednak, ów dwukulturowy artysta kreować własną świadomość malarską - Czyni to wszakże przeciwstawiając się zarazem modnym i narzucającym się ostentacyjnie nurtom i tendencjom w sztuce europejskiej. Ustawiając się w pewnym okresie na przeciwnym biegunie w stosunku do twórczości tzw. "dzikich" potrafił jako kolorysta zachować własną, odrębną i w pełni oryginalną osobowość artystyczną - Zachował świadomość, w której dualizm

kulturowy przeistoczony został w metafizykę malarskich emocji, a realizm życiowych meandrow przeobrażony w nadrealną wizję ze świata, który reprezentowany jest przez osobowość malarską i poetycką Telemacha Pilitsidisa. "Rysuję achetyt pejzażu jeszcze jedną reinkarnację materii nie określoną w kształcie matrycy ziemi jeszcze jeden łąd do którego podąża oko w poszukiwaniu zagubionych przedmiotów" /.../ (fragment wiersza pt. "AKT TWORZENIA")

* Urodzony w 1941 r. w Kivotos (Grecja). Studia w Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie w pracowni J. Nowosielskiego - 1961-67. Zam. Głogów. Norwida 18/8.

- będzie -

Następnie propozycją artystyczną twórczość malarską Tomasza Siwińskiego - wykładowcy Akademii Plastycznej w Poznaniu.

Wernisaż tego artysty planujemy w przerwie międzysemestralnej, w lutym 1995 r.

Salon Wystawienniczy Galerii MA'DO przy klubie TPŚ "Podkówka" "Pejzaż metamorficzny" Telemach Pilitsidis - od 16.XII.'94 do końca stycznia '95 r.

A.Sz.

Człowiek

Ani zamknięty
ani otwarty
bez nazwy i formy
wewnątrz i zewnątrz
ta sama pustka
i myśl jak kamień
w gardle

W kałużach snu
łowilem bosonogie ryby
agrafką nieprzespanej nocy

Znowu jestem w domu
dzieci jak miodowe plastry przylepiają się do rąk
żona wita uśmiechem, ciepłą strawą i pieczęcią
Nasz dom jak jaskółcze gniazdo rozgadane
pióra fruwać, gniazdowników posłanie
uśmiechem trele odchodzą.
My jak i one dni szczęśliwych nie licząc
póki jesteśmy razem.

Przyroda

Już śpi
oparty na łokciu
zmęczony dzień
W oceanie ciszy - noc
i moje myśli
zagubione

Trzeba było zabić dzień
szukać ukojenia
u źródeł żrenic
zasnąć
by znów żyć marzeniami
i łowić ryby, gdzie
wyschnięte wargi rzek
pragnienie

Światło tuszuje ubóstwo
rzeźbi formę
w jej pełnej doskonałości
Ukrywa brzydotę
bogactwo cienia
Omamia oko rozumu
grą, w której
słońce jest twórcą

ROMIE

Nie chodzę z podniesioną głową
w obłokach nie szukam szczęścia
bowiem ten, kto raz się sparzył
nie pragnie miłości lecz daje ją
innym

W otchłani błękitu
twoja myśl, jak paletka
zdobi pajęczynę wody
złotą wstęgą światła

Najpierw było słowo
wzięłaś do ręki kamień
i słowo nabrało sensu
Później były słowa
słowa nabrzmiały
skruszał kamień
i pozostał proch
Teraz zbieram ziarna
z ziaren lepę słowa
i ciskam je jak kamienie

Dzisiaj jesteś odległa
nieprzystępna, jak
harfy Orfeusza
Czarodziejska melodia
Nie wskrzeszasz się
dla miłości
umierasz dla pieśni
która jest tchnieniem
na moich ustach

"...Telemach Pilitsidis, jak rzadko który poeta, nosi w sobie całe bogactwo natury, jej dramat, trwanie, tętno, przestrzeń, rytm czasu. Lubi przewrotność językową, kocha iskrzenie sprzeczności, migotanie odmiennych jasności. Bawi się i cieszy jak dziecko pejzażem. Z krajobrazu wyrasta mit, powstaje synteza pamięci olśnienia, żalu tajemnicy. Etyka i estetyka zrastają się w jedności twórczej. Raz jeszcze ludzki los pragnie znaleźć wyjaśnienie własnej zagadki."

Stanisław Srokowski

Towarzystwo Przyjaciół Świeradowa

MIEJSKA AGENCJA TURYSTYCZNA

☒ ŚWIERADÓW ZDRÓJ ul. SIENKIEWICZA 10 ☎ 16-350

Poleca usługi w zakresie

- * Przewodnictwa Górskiego
- * Organizacji Wycieczek Pieszych
- * Organizacji Imprez Rekreacyjnych i Rozrywkowych
- * Rezerwacji Miejsc Noclegowych
- * Górskiej Turystyki Rowerowej
- * Wycieczek Tematycznych (Ekologia, Etnografia)
- * Nauki Jazdy Konnej
- * Szkolenia Wspinaczkowego
- * Górskiej Turystyki Narciarskiej (Ski-Tour)
- * Nauki Jazdy Na Nartach

USŁUGI ŚWIADCZONE SĄ PRZEZ WYSOKO
KWAŁIFIKOWANĄ KADRĘ PRZEWODNIKÓW I
INSTRUKTORÓW

Firma "IZERY" poleca nowoczesne systemy uszczelniania i renowacji starego budownictwa. Skuteczne i ekonomiczne produkty do osuszania, uszczelniania i renowacji zawilgoconych budynków.

Jesteśmy przedstawicielem niemieckiej firmy "Schomburg" na teren woj. jeleniogórskiego.

Doradztwo techniczne bezpłatne.

Montując piec gacowy c.o. nie zapomnij o magnetyzerach pozwalających zaoszczędzić 30% gazu.

Gaz jest drogi – magnetyzer tani.

NOWOŚĆ!!!

Kotły gazowe II-funkcyjne
firmy Holendersko-Polskiej
AWB-TORUS-

sprawdzona technologia holenderska
+ krajowy montaż
= atrakcyjna cena

Sklep firmowy "EKOBUJ"
59-850 Świeradów Zdrój
ul. Ratowników Górskich 1

tel. 16-714
telex 75 697

TOWARZYSTWO UBEZPIECZENIOWO-REASEKURACYJNE

Proponuje ubezpieczenia:

1. Budynków i budowli
2. Mieszkań
3. Mienie od kradzieży z włamaniem i rabunku
4. Auto-casco krajowe i zagraniczne
5. Koszty leczenia zagranicznego
6. NW -wypadkowe

Punkt znajduje się w Miejskiej
Agencji Turystycznej przy
ul. Sienkiewicza 10
czynny w godzinach pracy agencji

KOSZT ZAMIESZCZENIA MODUŁU

REKLAMOWEGO

(10x10 cm)

W GAZECIE ŚWIERADOWSKIEJ

WYNOŚI 100.000,-

Zgłoszenia

przyjmuje

redakcja

"CITY SHOP"

gwarantuje udane zakupy

- niskie ceny
- atrakcyjne towary
- słodczyce
- napoje
- bogaty asortyment

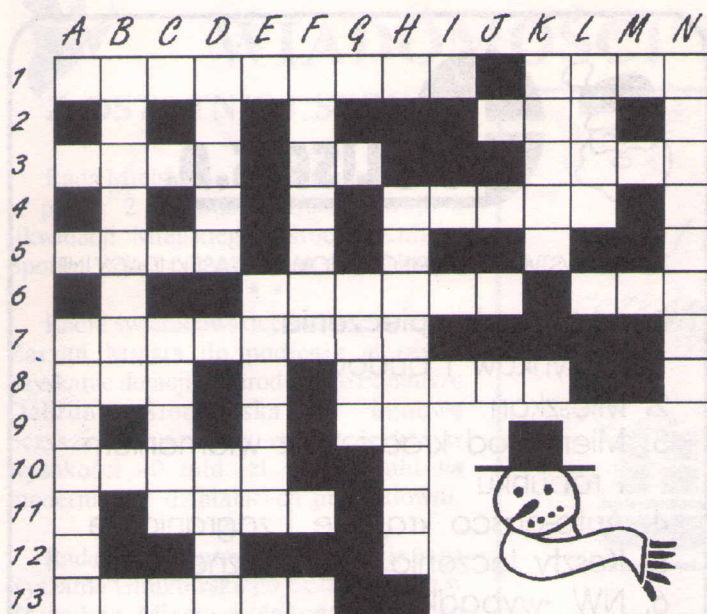
Uwierzysz jak zobaczysz

Zapraszamy

OBOK HOTELU "KWISA"

KRZYŻÓWKA ŚWIĄTECZNA

POZIOMO: 1-A) Mięso z młodego przeżuwacza, 1-K) Wigilijna ryba, 2-J) Marynarski trunek, 3-A) Palono na nim czarownice, 3-F) Pierwiastek chemiczny (symbol), 3-K) Górna część ciała, 4-H) Człowiek który nie uznaje przyjętych społ. wartości, 5-A) Miecznik, 6-E) Autor Żywotów świętych, 6-L) Włoska złotówka, 7-A) Amator białego szaleństwa, 8-A) Grecka litera, 8-G) Kawałek smakowitego jedzenia, 9-G) Bije króla, 10-A) Imię żeńskie, 11-C) Bogini zwycięstwa, 13-A) Blizna;

PIONOWO: A-7) Uosobienie gniewu bogów i kary spadającej na ludzi butnych, B-1) Bursa, C-7) Duchowny żydowski, D-1) Wykaz, spis, D-10) Teraz trwa, E-6) Ślad po uderzeniu, F-1) Ubierana w Wigilię, G-6) Korab, H-4) Owad który żyje na całej półkuli ziemskiej prócz Antarktydy, K-1) Potrawa obrzędowa (gotowana pszenica z makiem i miodem), L-1) Narkotykowe szaleństwo, N-1) Idziesz na nią o północy.

Rozwiązanie prosimy przysyłać do dnia 31 stycznia '95 na adres redakcji.

Do wygrania nagroda niespodzianka.

(JAŚ)

Andrzej Szymalski

/zima '93/

Wigilijny psalm

Wiatr wywiewa kolędę spod chalupy spod strzechy
idą święte Marcyny idą święte Wojciechy
idą święte - przekłete w biel zakłete Klarysy
i śmiesznięte madonny spod Przesieki brną w biel

Zadumało się bractwo w śpiewne ptactwo z papierka
zatroskało w śpiewnienie nagusieńkie Izerka
zerka sobie i zerka a tu baba i chłop

spadła gwiazda w spadłanie i zgasłanie
- w Kopaniec

Wiatr wrywa kolędę małuskiemu ze złości
oj, chył by Marię mocno i oblał śpiew nocką
dla Józefka pociecha, że ma w sianeczku śmiecha
A królowie po słowie poszli w to srebrne granie
jagniątko z Jagniątkowa

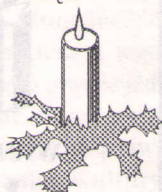
- i odpuść nam Panie -

te grzechy, co spod strzechy wiatr wywiewa śnięte
kantyczki Magdaleny

i postną kolędę -

i te śnieżne chorały zadumamy w sobie
gdy już cichość w nas siedzie

w wigilijny psalm.

„Trevor”

rys. tuszem

T. J. 1993

Zapraszamy wszystkich zainteresowanych do współpracy z Gazetą Świeradowską Adres redakcji: 59-850 Świeradów Zdrój ul. Sienkiewicza 10 Wydawca: Towarzystwo Przyjaciół Świeradowa konto: 382278-8077-132 II Oddział Banku Zachodniego w Jeleniej Górze Redaktor naczelny: Zbigniew Szereniuk Dział kulturalny: Andrzej Szymalski Skład, skanowanie: FOTO plus Zdjęcia: Wiesław Biernat Druk „Poligrafia” Jelenia Góra ul. Ptasia 18/2